

FIIA 22/2017

COMMENT

Leo Michel
Ulkopoliittinen instituutti

Poistakaa tietullit: Joukkojensiirtoja on nopeutettava Euroopassa

Eurooppalaiset sotilasvoimat liikkuvat yhä useammin yhdessä EU:n tai Naton johdolla sekä usein yhdysvaltalaisen ja kanadalaisen joukkojen rinnalla. Joukkojen nopeat siirrot voivat olla ratkaisevia pelotteen ja puolustuksen ylläpitämiseksi. Kuljetusten muodollisuuksia tulisi yksinkertaistaa ja standardisoida maiden välillä – kansallista suvereniteettia kunnioittaen.

”Amatöörit puhuvat strategiasta mutta ammattilaiset logistikasta”, todetaan sotilaallisessa sananlaskussa. Kun Yhdysvaltain Euroopan-joukkojen komentaja, kenraaliluutnantti Ben Hodges puhuu Yhdysvaltojen sekä sen liittolaisten ja kumppaneiden pyrkimyksistä vahvistaa pelotevaikutusta ja puolustusta Venäjän vuoden 2014 Ukrainan-intervention jälkeen, hän nostaa aina esiin suurimpana päänsärkynään erilaiset fyysiset ja hallinnolliset pullonkaulat. Ne voivat hidastaa sotilasvoimien liikkeitä.

Asia koskee muitakin kuin Yhdysvaltain joukkoja. Esimerkiksi EU-maat liikuttavat kalustoa ja sotilaita rajojen yli kouluttaessaan nopean toiminnan joukkojaan. Ruotsin järjestämään Aurora 17 -harjoitukseen – suurimpaan alueelliseen sotaharjoitukseen vuosikymmeniin – osallistui joukkoja Tanskasta, Virosta, Suomesta, Ranskasta, Liettuasta, Norjasta ja Yhdysvalloista.

Ongelmasta on monia esimerkkejä. Kun Hodges yritti siirtää panssaroituja tai muita raskaita ajoneuvoja Baltian maista tai Romaniasta, tai takaisin niihin, esteinä oli siltoja ja tieosuuksia, jotka eivät kestäneet ajoneuvojen painoa. Infrastruktuurin puutteiden korjaaminen vie aikaa ja rahaa: Natolle on esimerkiksi taattava riittävä määrä tavarajunien

vaunuja, polttoaineen jakeluverkkoja sekä varastoja.

Vielä turhauttavampaa lienee se, että yhdysvaltalaiset, eurooppalaiset ja kanadalaiset komentajat joutuvat kampailemaan oikeudellisten esteiden ja erilaisten menettelytapojen kanssa rajoja ylittäessään. Tuoreessa haastattelussa Hodges valitti, että hänen joukkojensa on ”lähetettävää lista jokaisesta ajoneuvosta, kuljettajasta sekä kaikesta kuorma-autoihin pakatusta”. Edes suurten kaupallisten kuljetusliikkeiden ei tarvitse tavallisesti tehdä vastaavia, aikaavieviä toimenpiteitä.

Hodges lisäsi, että hänen saattueensa odottavat joskus viikkojen ajan lupaa siirtyä tiettyjen maiden läpi. (Saksan jokaisella osavalttiolla on omat vaatimuksensa.) Kun on kyse joukkojen liikkumisesta, sotilailla ei aina ole etuoikeuksia: viime kesänä erään harjoituksen aikana Hodgesin sotilaslento Bulgariasta romanialaiseen koulutustukikohtaan suunnattiin toisaalle, jotta romanialaiset viranomaiset voisivat leimata hänen passinsa.

Ongelma saattaa kuulostaa vähäpätöiseltä, mutta sitä se ei ole. Hiljattain järjestämässään Zapad-harjoituksessa ja muissa pikaharjoituksissa Venäjä on osoittanut modernisoivansa joukkojaan. Se harjoittelee kykyä sijoittaa joukkoja

nopeasti ja kykyä häiritä Naton mahdollisuuksia auttaa uhatuksi joutunutta liittolaista tai kumppanimaata. Esimerkiksi Zapadin aikana valkovenäläiset rajatarkastukset tuskin viivyttivät venäläisiä joukkoja.

Periaatteessa Naton erittäin korkean valmiuden Joint Task Force -joukot pitäisi pystyä järjestämään aseisiin muutamassa päivässä. Niihin kuuluu noin 5 000 sotilaan vahvuinen taisteluprikaati sekä ilma- ja merivoimien tukea. Noin 40 000:n sotilaan Nato Response Force -joukkojen tulisi seurata pikaisesti perässä. Jos joukot joutuvat odottamaan rajanylitysten vuoksi, hitaampi reaktioaika heikentäisi pelotetta ja sen epäonnistuuksessa koko puolustusta.

Tämä selittää, miksi Hodges on onnistunut kiinnittämään huomiota sekä Natossa että EU:ssa joukkojen rajanylitysten ongelmiin. Hodgesin ansioksi on todettava, että hän on lakannut puhumasta tarpeesta perustaa ”Schengen-alue sotilasvoimille” havaittuaan terminologian sopimattomaksi. (Vain 22 puolustusliiton jäsentä kuuluu Euroopan unioniin, eivätkä kaikki EU-jäsenet kuulu Schengen-alueeseen.) Nyt noin puoli tusinaa valtiota, mukaan lukien Suomi, on esittänyt ansiokkaasti tähän liittyvää hanketta, joka on osa EU:n

---

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

---

(09) 432 7000

Fax

---

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on riippumaton tutkimuslaitos, joka tuottaa korkeatasoista tutkimusta poliittisen päätöksenteon ja avoimen keskustelun tukemiseksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Korkean laadun varmistamiseksi ainakin kaksi asiantuntijaa lukee ja kommentoi kaikkien instituutin julkaisujen käsikirjoituksia. Julkaisut käyvät lisäksi läpi ammattimaisen kielitarkastuksen ja editointiprosessin. Julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

pysyvää rakenteellista yhteistyötä. Tavoitteena on yksinkertaistaa ja standardisoida menettelytapoja rajat ylittävissä sotilaskuljetuksissa. Malli koskisi myös Naton piirissä toimivia sotilasvoimia.

Menettelytapa on järkevä ja rakentuu vahvojen esikuvien varaan. Eurooppalaisten sotilaskuljetusten kapasiteettia ja joukkojen siirtoja koordinoivat keskuksien sopineet EU:n tuella yhteisestä menettelyistä, joiden avulla sotilaallinen materiaali ylittää nopeammin EU-maiden väliset rajat. Walesin (2014) ja Varsovan (2016) huippukokouksista lähtien Nato on raivannut tieltä sääntelyn muodostamia esteitä joukkojen kuljetuksille: joissain tapauksissa vaadittu aika ennakoilmoitukselle lyheni 30 päivästä muutamaan tuntiin.

Vaivannäöstä on hyötyä – varsinkin, jos se koordinoidaan Naton ja EU:n kesken – Suomen ja Ruotsin kaltaisille kumppaneille, jotka ovat lisänneet yhteistyötä paitsi keskenään, myös Yhdysvaltojen ja muiden alueellisten kumppaneiden, kuten Norjan ja koko laajemman transatlanttisen liittouman kanssa. Synergiaa voisi etsiä myös infrastruktuurin kehittämisestä liittämällä Naton investointiprojekteihin EU:n rakennerahoitukseen oikeutettuja hankkeita.

On tähdennettävä, ettei rajamuodollisuuksien karsiminen joukkojen siirroissa tarkoita, että EU:n jäsenmaat (tai liittolaiset) menettäisivät täysivaltaisen oikeutensa päättää, miten ne osallistuvat tai osallistuvatko ne ylipäätään sotilaallisiin harjoituksiin tai operaatioihin. Maiden ei tarvitsisi myöskään luopua perustelluista turvallisuussäännöistään esimerkiksi vaarallisten aineiden kuljetuksissa. Sen sijaan sotilasviranomaisten sekä kansallisten kuljetus- ja turvallisuusviranomaisten pitäisi tulla toisiaan vastaan puolitiehen.

Euroopan valtiot ja kansalaiset elävät turvallisuusympäristössä, jossa nopeat joukkojen siirrot voivat auttaa estämään muiden maiden riskinottoa tai aggressiota. Nopeaa sotilaallista reagoitukykyä pitää myös harjoitella, jotta se olisi uskottava. Siksi ei ole liikaa pyydetty asettaa tavoitteeksi vähentää sekä byrokratiaa että todellisia ja kuvannollisia tietulleja.